

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Buitenlandse Zaken (Stikker, 18 december 1951)

Mede voor Minuor, Oorlog, Marine en Scheepvaart. Referte mijn telegram 280.

Ter uitvoering van de instructie vervat in Uw 219 bezocht ik, vergezeld van Schürmann - mede om eventueel later verschil van interpretatie over het gevoerde gesprek te voorkomen - Rasjid. Bij het doen van mijn demarche voerde ik aan, dat door ziekte van Subardjo het internationaal politieke element bij het nemen der beslissing wellicht niet geheel tot zijn recht was gekomen.

Rasjid had kennelijk gerekend op een nota, die hij dan had kunnen 'doorgeven'. Ik zei, dat dit niet mijn bedoeling was, want dat het de wens van mijn Regering was, dat ik deze kwestie zeer ernstig persoonlijk met de Minister zou bespreken. Rasjid begreep van hoeveel gewicht de zaak was en bood aan een gesprek met de vice-premier te arrangeren - minister-president is afwezig - dat, na herhaaldelijk te zijn uitgesteld, op hedenmiddag 3.30 uur werd bepaald.

Rasjid onthield zich practisch van elke reactie. Alleen trachtte hij te weten te komen of een onbevredigend antwoord afbreken der onderhandelingen zou impliceren. Ik herhaalde textueel Uw telegram op dit punt en zei daaraan geen woord te hebben toe te voegen.

Toen Schürmann en ik vanmiddag in het Bureaugebouw van de minister-president kwamen bleek het gehele Kabinet, voorzover te Djakarta vertoevend en niet ziek, in vergadering bijeen. Na enkele minuten verlieten de andere Ministers het gebouw, waarop wij door Suwirjo aan laatstgenoemde gegeven uiteenzetting en wees in het bijzonder op de ernst der situatie. Suwirjo antwoordde, dat hij mij tot zijn spijt nog geen bescheid kon geven, omdat de minister-president, die deze zaak persoonlijk had behandeld, afwezig was. Sukiman werd eerst Vrijdagavond terug verwacht en het antwoord van de Indonesische Regering zou dus niet voor Zaterdag kunnen worden gegeven. Ik gaf hiertegenover te kennen, dat deze mededeling voor de Nederlandse Regering wel uitermate teleurstellend zou zijn; zij toch had het voorstel tot minnelijke schikking met betrekking tot de Talisse gedaan, sans prejudice ten aanzien van principiële punt en daarmede haar goede wil getoond; indien de Indonesische Regering over dit simpele voorstel, dat de rechten van beide partijen onverlet liet, zich eerst nog 4 dagen zou moeten bedenken, zou zulks van weinig tegemoet komende houding blijk geven. Pellaupessy merkte 'off the record' op, dat de Indonesische Regering 'erg met het geval inzat' en daarom een hint had gegeven de Talisse liever niet naar Priok te laten komen. Nu het schip toch was gekomen, was het moeilijke probleem gesteld en niet meer te ontwijken. Onze suggestie om het dan ook maar weer terstond wederom te laten vertrekken, achtte hij onuitvoerbaar, daar het publiek daarvan kennis zou nemen en bovendien uitklaring nodig zou zijn.

Ik vroeg toen nogmaals te bedenken, dat lang uitstellen van het antwoord, hetwelk als een stugge houding zou worden geïnterpreteerd, in Nederland en daar buiten geen goede indruk zou maken. Ik wees in dit verband op de ongebruikelijke wijze, waarop de missie Supomo onaangekondigd naar Nederland was vertrokken en op vexaties, waaronder de Nederlandse belangen sinds dat vertrek hier te lande te lijden hadden gehad. Suwirjo zei toen, dat hij kon pogen de minister-president een dag eerder te laten terugkomen. Ik antwoordde hierop, dat ook dit uitstel nog rijkelijk lang was en stelde voor, dat men zou trachten om, als de beslissing inderdaad bij de minister-president lag, zo spoedig mogelijk bij zijn aankomst in Djocja contact met hem te doen opnemen.

Tenslotte verklaarde Suwirjo zich bereid zich met Sukiman, die morgen in Djocja wordt verwacht, in verbinding te stellen, hetzij telegrafisch, hetzij door het zenden van een contactpersoon, die zich per vliegtuig naar Djocja zou begeven. Het antwoord zou mij dan, als alles meeliep, Donderdag kunnen worden gegeven.

Pelaupessy hoopte dat de Nederlandse Regering, indien het antwoord ingevolge technische tegenslagen toch nog een dag later zou komen, daarvoor begrip zou tonen.

Op onze vraag wat er inmiddels met de Talisse zou gebeuren, werd geantwoord, dat het schip al vast de voor Priok bestemde lading zou kunnen lossen. Ik zei hierop, dat ik niet wist of de Nederlandse Regering hiermede accoord zou gaan, doch terzake instructies zou inwinnen. Mijn overweging hierbij was, dat lossing Priok lading het voor Indonesië gemakkelijk zou maken om ook de Nieuw-Guinea lading te doen uitslaan.

Mijn aanvankelijke indruk, dat het niet uitgesloten is, dat men op afbreking der onderhandelingen met Supomo aanstuurde, vond ik in mijn onderhoud van hedenmiddag niet bevestigd, hoewel ik nog geen enkele voorspelling waag te doen over het antwoord, dat na overleg met Sukiman zal worden gegeven.

Ik ontvang gaarde omgaand Uw instructies ten aanzien van de lossing van de voor Priok bestemde lading, waaromtrent Oderkerk prijs zou stellen op rechtstreekse instructies van zijn rederij.